

Didàctica de la llengua en educació infantil

2012/2013

Codi: 102014

Crèdits ECTS: 6

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500797 Graduat en Educació infantil	847 Graduat en Educació infantil	OB	2	2

Professor de contacte

Nom: Maria Rosa Gil Juan

Correu electrònic: MariaRosa.Gil@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

L'alumne/a, com a futur mestre/a d'educació infantil, ha tenir un bon domini oral i escrit de la llengua catalana i de la llengua castellana (nivell C2).

Objectius

L'assignatura se centra bàsicament en tres àmbits:

1. El desenvolupament de la comunicació i del llenguatge dels infants de 0 a 6 anys, el seu paper en el desenvolupament cognitiu i els factors socials i els models d'intervenció que el faciliten
2. L'ús del llenguatge a l'escola: els recursos educatius i la intervenció docent tant al primer cicle com al segon cicle d'educació infantil. La introducció d'una llengua estrangera a l'educació infantil
3. El plurilingüisme a l'escola. El projecte lingüístic de centre: les dues llengües cooficials, els programes d'immersió i la llengua estrangera. L'acollida i la formació lingüística dels infants provinents d'altres cultures

En finalitzar l'assignatura, l'alumnat haurà de:

- Haver integrat sabers (lingüístics, psicolingüístics, sociolingüístics i didàctics) relacionats amb els processos d'adquisició i desenvolupament de la llengua oral.
- Conèixer les principals característiques del desenvolupament del llenguatge dels nens i de les nenes de 0 a 6 anys.
- Conèixer les nocions fonamentals en què es basen les concepcions actuals sobre l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües en contextos i en programes multilingües
- Conèixer els elements que intervenen en la interacció comunicativa i lingüística a l'aula.
- Reconèixer i identificar el paper crucial del llenguatge oral en els diferents àmbits de l'ensenyament i l'aprenentatge escolar
- Analitzar els diversos tipus d'intervenció que afavoreixen el desenvolupament de la competència comunicativa dels infants i fer propostes d'intervenció a l'aula.
- Analitzar els diversos tipus d'intervenció que afavoreixen el desenvolupament de la competència comunicativa dels infants provinents d'altres cultures i fer propostes d'intervenció a l'aula.

- Conèixer els recursos educatius i les propostes metodològiques per al treball de llengua oral a l'aula als dos cicles de l'Educació Infantil i saber analitzar les formes d'intervenció docent.
- Saber utilitzar els recursos educatius que faciliten la intervenció docent, permeten millorar les habilitats lingüístiques en contextos multiculturals i plurilingües i promouen l'ús de la llengua catalana a l'escola.
- Conèixer els fonaments sociolingüístics i psicolingüístics necessaris per analitzar el tractament de les dues llengües del país a l'escola i per elaborar un projecte d'educació plurilingüe contextualitzat al nostre país.
- Tenir informació sobre les polítiques lingüístiques vigents a Catalunya, Espanya i Europa.
- Conèixer els fonaments i algunes propostes metodològiques relatives a la introducció d'una llengua estrangera a l'educació infantil
- Saber analitzar els documents oficials, pel que fa l'etapa d'Educació Infantil, que regulen l'activitat lingüística dels centres educatius.

Competències

- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües.
- Afavorir les capacitats de parla i d'escriptura.
- Comprendre el pas de l'oralitat a l'escriptura i conèixer els diferents registres i usos de la llengua.
- Conèixer el currículum de llengua i lectoescriptura d'aquesta etapa així com les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges corresponents.
- Conèixer el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura i el seu ensenyament. Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües. Reconèixer i valorar l'ús adequat del llenguatge verbal i no verbal.
- Conèixer i dominar tècniques d'expressió oral i escrita.
- Demostrar que coneix i comprén els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de l'Educació Infantil
- Demostrar que coneix l'evolució de la comunicació no verbal i del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució. Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües i comunicació en contextos multiculturals i multilingües.
- Demostrar que coneix l'evolució del llenguatge en la primera infància, saber identificar possibles disfuncions i vetllar per la seva correcta evolució.
- Expressar-se adequadament oralment i per escrit i dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
- Gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació a l'acció.
- Ser capaç de fomentar una primera aproximació a una llengua estrangera.

Resultats d'aprenentatge

1. Conèixer i saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) i les tecnologies per a l'aprenentatge i el coneixement (TAC) relacionades amb l'ús de la llengua oral a l'escola.
2. Conèixer la literatura catalana de tradició oral (contes, cantarelles, petis poemes...), les formes de transmissió als infants i també la metodologia per aconseguir la seva participació activa.
3. Descriure l'evolució del llenguatge en la primera infantesa, saber identificar possibles disfuncions i saber argumentar orientacions didàctiques per a la seva correcta evolució.
4. Explicar oralment i per escrit els objectius, continguts curriculars i criteris d'avaluació de la llengua oral a l'educació infantil
5. Expressar-se adequadament oralment i per escrit en català i en castellà i fent ús de diferents tècniques d'expressió verbal oral i no verbal.
6. Expressar-se i saber usar amb finalitats educatives diferents llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
7. Haver adquirit els coneixements relatius al currículum de llengua oral d'aquesta etapa així com de les teories sobre l'adquisició i desenvolupament dels aprenentatges que s'hi relacionen.

8. Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació a l'acció.
9. Saber analitzar aspectes de l'evolució de la comunicació no verbal i del llenguatge en la primera infantesa, identificar possibles disfuncions i argumentar propostes per a la seva correcta evolució.
10. Saber analitzar diferents situacions d'aprenentatge de la llengua catalana en contextos multilingües. Reconèixer, simular i modelar usos del llenguatge verbal oral i del no verbal.
11. Saber analitzar i gestionar la informació relativa a l'àmbit professional per a la presa de decisions.
12. Saber analitzar seqüències didàctiques en les quals es considerin les situacions d'aprenentatge de la llengua catalana en contextos multiculturals i multilingües.
13. Saber analitzar seqüències didàctiques relacionades amb l'aprenentatge d'una llengua estrangera a l'educació infantil.
14. Saber fer ús de les tècniques d'expressió verbal oral i no verbal que faciliten la comunicació i la interacció lingüística amb els infants.
15. Saber utilitzar els diferents registres i usos de la llengua oral catalana.
16. Saber utilitzar les estratègies lingüístiques que faciliten i estimulen el desenvolupament de les capacitats de parla infantil.
17. Utilitzar correctament d'estratègies de comunicació adequades als infants de diferents edats (gesticulació, moviment, volum, entonació..).

Continguts

1. La comunicació i el llenguatge

- 1.1 Els conceptes comunicació, llenguatge, llengua i parla.
- 1.2 Les funcions comunicativa i representativa del llenguatge
- 1.3 El caràcter evolutiu i gradual dels processos d'adquisició i d'aprenentatge
- 1.4 Les funcions comunicatives i lingüístiques en el context familiar

2. El desenvolupament comunicatiu i lingüístic en el context escolar.

- 2.1 Els objectius del treball de llengua oral a l'educació infantil
- 2.2 La interacció comunicativa i verbal al primer cicle de l'educació infantil: propostes didàctiques i recursos educatius
- 2.3 La interacció comunicativa i verbal al segon cicle de l'educació infantil: propostes didàctiques i recursos educatius
- 2.4 Anàlisi del llenguatge oral infantil i propostes didàctiques per a la seva millora

3. El plurilingüisme a l'escola

- 3.1 La llengua oral al Currículum del primer i del segon cicle de l' Educació Infantil.
- 3.2 La diversitat lingüística a l' aula. La diversitat lingüística de la societat: legislació lingüística i situació de les llengües
- 3.3 El projecte lingüístic de centre. El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya i l'acollida lingüística dels infants provinents d'altres cultures. Models d' educació plurilingüe: factors d'èxit
- 3.4 La introducció d'una llengua estrangera a l'educació infantil

Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa s'ha planificat la metodologia de l'assignatura tal i com es mostra en el quadre que hi ha a continuació:

Activitat	Hores	Metodologia
Presencial en gran grup	15	Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una part dels estudiants.
Desdoblament	30	Espais de treball amb la meitat del grup supervisat pel professorat on mitjà de casos o activitats diverses s'aprofundeix en els continguts i temàtiques magistrals.

De manera autònoma i/o supervisada, l'alumnat haurà de dedicar hores a l'estudi i a preparar i dur a terme diverses lectures, activitats i treballs, que completaran i complementaran la feina a l'aula

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup i desdoblaments	45	1,8	2, 6, 15, 16
Tipus: Supervisades			
Preparació d'activitats i elaboració de treballs	30	1,2	2, 6, 15, 16
Tipus: Autònomes			
Hores d'estudi, recerca de materials, lectures, preparació d'activitats i elaboració de treballs	75	3	2, 6, 15, 16

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren en la graella que hi ha a continuació. L'assistència a les classes presencials de l'assignatura és obligatòria.

Activitats d'Avaluació	% de la nota	Criteris d'avaluació

bloc 1	Control del temari corresponent a la unitat 1	10%	L'examen avaluarà els continguts s'hauran anat remarquant a les sessions podrà obtenir una nota màxima obtinguda a la resta de notes de mínim de 2 punts a l'examen.
	Control del temari corresponent a la unitat 2	20%	
	Control del temari corresponent a la unitat 3	10%	
bloc 2	Treball grupal d'elaboració d'una unitat didàctica i l'avaluació d'una situació d'interacció verbal adult-infant que es desprengui de la unitat elaborada	30%	Del treball s'avaluarà: - la claredat de l'exposició oral - l'anàlisi de la situació d'interacció - les relacions que el treball estableix amb l'assignatura
	Recull d'evidències que mostrin l'aprofitament de les tasques realitzades a les sessions de desdoblament. Es revisaran al llarg del curs.	30%	Per obtenir la nota màxima s'ha de desdoblament i haver presentat

Per poder aprovar l'assignatura s'ha de superar l'avaluació de cadascun dels dos blocs. El primer bloc comprèn l'avaluació -en forma d'examen- de les tres grans unitats temàtiques de l'assignatura. El segon bloc avalua el treball de l'assignatura i les activitats de les sessions de desdoblament. En tots dos blocs caldrà mostrar domini i correcció de les llengües catalana i castellana.

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim d'un 80% de classes presencials de gran grup i les sessions de desdoblament, en cas contrari es considerarà no presentat.

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit, se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

L'examen sobre les unitats 1, 2 i 3 es farà al juny i el treball de l'assignatura també es presentarà als darrers seminaris. Els resultats de l'examen i del treball de l'assignatura es publicaran al campus virtual durant els 15 dies següents al seu lliurament. L'estudiant tindrà 10 dies per demanar la revisió de les proves a partir de la data de la seva publicació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i evidències tasques classes magistrals i seminaris	30%	0	0	1, 2, 6, 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17
Estudi sobre els continguts essencials de l'assignatura i l'examen. (Blocs 1-2 i 3)	40%	0	0	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16
Treball de l'assignatura	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 12, 15, 16

Bibliografia

- Bigas, M.; Correig, M. (2000). *Didáctica de la lengua en la educación infantil*. Madrid: Síntesis.
- Bullich, E.; Maure, M. (1996). *Manual del rondallaire*. Barcelona: Edicions de la Magrana.
- Cameron, L. (2001). *Teaching languages to young learners*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Del Rio Pérez, M. J. (1999). *La llengua oral a l'escola: una introducció*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.
- Del Rio Pérez, M. J. (1993). *Psicopedagogia de la llengua oral un enfoque comunicativo*. Barcelona: Editorial Horsori, S.L.
- Ferrer, M. (1997). La elaboración del proyecto lingüístico desde infantil a secundaria. *Textos*, 13, 57-65.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'educació (2008). *Currículum d'Educació Infantil*. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya. Departament d'ensenyament (2003). *L'ús del llenguatge a l'escola. Propostes d'intervenció per a l'alumnat amb dificultats de comunicació i llenguatge*. Barcelona.
- Huguet, T.; Solé I.; Bassedas E. (1999). *Aprender i ensenyar a l'Educació infantil*. Barcelona: Graó.
- Janer, G. (2010). *Literatura oral y ecología de lo imaginario*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Pelegrin, A. (2004). *La aventura de oír. Cuentos tradicionales y literatura infantil*. Madrid: Grupo Anaya SA.
- Picq, P.; Sagart, L.; Dehaene, C. (2009). *La història més bonica del llenguatge*. Barcelona: Edicions de 1984. Col·lecció de bat a bat
- Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press
- Ruiz Bikandi, U. (ed.) (2000). *Didáctica de la segunda lengua en la educación infantil y primaria*. Madrid: Síntesis.
- Sánchez-Cano, M. (2009). *La conversa en petits grups a l'aula*. Barcelona: Graó
- Sánchez-Cano, M. (2007). El alumnado y el trabajo de la lengua oral. Dins: J. Bonals, M. Sánchez *Manual de Asesoramiento Psicopedagógico*. Barcelona: Graó.
- Sánchez-Cano, M. (2001). *Aprendiendo a hablar con ayuda*. Lleida: Milenio
- Sánchez Cano, M. (1999). *Aprent i ensenyant a parlar*. Lleida: Pagès Editors
- Unamuno, V. (2003). *Lengua, escuela y diversidad sociocultural*. Barcelona: Graó
- Vila, I.; Siqués, C. (2006). Infància estrangera i coneixement de la llengua de l'escola. *Articles*, 38, 29-37
- Vila, I.; Siqués, C.; Roig, T. (2006). *Llengua, escola i immigració: un debat obert*. Barcelona: Graó

Webs d'interès:

http://blocs.mesvilaweb.cat/media/cGlsWzFd_153243_1_3029_1.pdf (El pla per a l'actualització del programa d'immersió lingüística a Catalunya)

www.xtec.es/recursos/catala/index.htm

www.unamadecontes.cat/

www.xtec.es/recursos/lit_inf/contes/

www.gretel-uab.pangea.org/endevinalles/

